

Szesnaście nowości



COBORU. Nowe odmiany rzepaku ozimego

Przy stałym wzroście udziału zbóż w płodozmianie, osiągającym w niektórych rejonach nawet 80%, rzepak bywa jedyną alternatywą dla zmianowania. Od lat, wraz z rosnącym znaczeniem gospodarczym tego gatunku, obserwujemy stały postęp w hodowli.

Podwójnie ulepszone

Dziś wszystkie odmiany znajdujące się w Krajowym Rejestrze są odmianami podwójnie ulepszonymi, praktycznie pozbawionymi kwasu erukowego i z minimalną ilością glukozynolanów w nasionach. Prawdziwy przełom nastąpił z chwilą wprowadzenia do uprawy odmian mieszańcowych. Wykorzystują one efekt heterozji, czyli bujności mieszańców. Obecnie większość odmian w rejestrze to właśnie odmiany mieszańcowe. Plonują z reguły od kilku do kilkunastu procent lepiej od odmian populacyjnych, są też mniej wrażliwe na niekorzystne warunki środowiska podczas wegetacji. Charakteryzują się szybszym wzrostem i rozwojem, przez co lepiej nadają się do opóźnionego siewu. Mają lepiej rozwinięty system korzeniowy,

co pozwala im lepiej wykorzystywać wodę i składniki pokarmowe. Cena materiału siewnego takich odmian jest niestety wyższa.

Łatwiejszy zbiór populacyjnych

Odmiany populacyjne są nadal uprawiane głównie w mniejszych gospodarstwach i na gorszych stanowiskach. Ich zaletą jest łatwiejszy zbiór, ze względu na mniejszą masę wegetatywną. W 2013 roku w doświadczeniach rejestrowych odmiany populacyjne plonowały średnio o 9% niżej od odmian heterozyjnych.

Setka odmian

Obecnie w Krajowym Rejestrze znajduje się ponad sto odmian rzepaku ozimego. Większość stanowią

odmiany mieszańcowe (62). Zmniejsza się liczba zarejestrowanych odmian populacyjnych (47). Dziewięćdziesiąt procent odmian wpisanych do KR pochodzi z zagranicy. Ponad połowę zarejestrowanych odmian stanowią odmiany nowe, wpisane do rejestru w ostatnich pięciu latach.

W 2013 roku skreślono z krajowego rejestru na wniosek hodowcy lub z powodu wygaśnięcia okresu wpisu w KR 15, przeważnie starszych odmian (Andie, Carousel, ES Betty, Emir, ES Saphir, Extrem, Hugo, Lubomir, NK Bold, NK Music, NK Octans, Olpop, Review, Rotona, SY Jerica). Materiał siewny tych odmian może znajdować się w obrocie jeszcze przez trzy lata po skreśleniu. W 2014 roku zarejestrowano 16 nowych odmian, w tym 4 populacyjne

Aixer, ES Valegro, Metys, Sidney oraz 12 mieszańcowych Arango, Argos, DK Exssence, Graf, Oriolus, Popular, Shrek, SY Alister, SY Polana, SY Samoa, SY Saveo i Trumpf.

Ich charakterystykę opracowano na podstawie wyników badań doświadczalnych rejestracyjnych przeprowadzonych w latach 2011-2013. Opis uzupełniono podaniem adresu hodowcy lub reprezentanta hodowcy.

Charakterystyka odmian rzepaku ozimego wpisanych do krajowego rejestru w roku 2014

■ Aixer

Odmiana populacyjna

Plon nasion zbliżony do dobrze plonujących odmian populacyjnych. Zawartość tłuszczu w nasionach

bardzo duża, glikozynolanów mała. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej średnia. Masa 1000 nasion mniejsza od średniej. Rozwój roślin przed zimą przeciętny. Zimotrwałość roślin duża. Rośliny dość niskie, o dość dużej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej średni. Odporność na zgniliznę twardzikową i suchą zgniliznę kapustnych średnia, na choroby podstawy łodygi i czerń krzyżowych większa od średniej.

Reprezentant hodowcy: Bayer sp. z o.o. Bayer CropScience

■ ES Valegro

Odmiana populacyjna

Plon nasion zbliżony do najlepiej plonujących odmian populacyjnych. Zawartość tłuszczu w nasionach dość duża, glikozynolanów średnia. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej poniżej średniej. Masa 1000 nasion mniejsza od średniej. Rozwój roślin przed zimą przeciętny. Zimotrwałość roślin średnia. Rośliny dość niskie, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej nieco późniejszy od średniego. Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych i czerń krzyżowych średnia, na choroby podstawy łodygi większa od średniej.

Reprezentant hodowcy: Euralis Saaten sp. z o.o. Oddział w Polsce

■ Metys

Odmiana populacyjna

Plon nasion zbliżony do dobrze plonujących odmian populacyjnych. Zawartość tłuszczu w nasionach mniejsza od średniej, glikozynolanów średnia. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej powyżej średniej. Masa 1000 nasion średnia. Rozwój roślin przed zimą przeciętny. Zimotrwałość roślin

średnia. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej średni. Odporność na zgniliznę twardzikową i suchą zgniliznę kapustnych mniejsza od średniej, na choroby podstawy łodygi i czerń krzyżowych średnia.

Hodowca: Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR

■ Sidney

Odmiana populacyjna

Plon nasion na poziomie najlepiej plonujących odmian populacyjnych. Zawartość tłuszczu i glikozynolanów w nasionach mniejsza od średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej dość mała. Masa 1000 nasion dość duża. Rozwój roślin przed zimą przeciętny. Zimotrwałość roślin średnia. Rośliny średniej wysokości, o dość małej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia nieco późniejszy od średniego, dojrzałości technicznej średni. Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych i czerń krzyżowych średnia, na choroby podstawy łodygi większa od średniej.

Reprezentant hodowcy: Saatbau Polska sp. z o.o.

■ Arango

Odmiana mieszańcowa

Plon nasion bardzo duży. Zawartość tłuszczu w nasionach średnia, glikozynolanów poniżej średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej większa od średniej. Masa 1000 nasion średnia. Rozwój roślin przed zimą przeciętny. Zimotrwałość roślin dość duża. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia średni, dojrzałości technicznej wcześniejszy od średniego. Odporność na zgniliznę twardzikową i suchą zgniliznę kapustnych średnia, na choroby podstawy łodygi



i czerń krzyżowych mniejsza od średniej.

Reprezentant hodowcy: Saaten-Union Polska sp. z o.o.

■ Argos

Odmiana mieszańcowa

Plon nasion bardzo duży. Zawartość tłuszczu i glukozyolanów w nasionach średnia. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej większa od średniej. Masa 1000 nasion średnia. Rozwój roślin przed zimą przeciętny. Zimotrwałość roślin średnia. Rośliny dość wysokie, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej średni. Odporność na zgniliznę twardzikową i suchą zgniliznę kapustnych średnia, na choroby podstawy łodygi i czerń krzyżowych większa od średniej.

Reprezentant hodowcy: Saaten-Union Polska sp. z o.o.

■ DK Exssence

Odmiana mieszańcowa

Plon nasion bardzo duży. Zawartość tłuszczu w nasionach średnia, glukozyolanów powyżej średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej większa od średniej. Masa 1000 nasion mniejsza od średniej. Rozwój roślin przed zimą szybki. Zimotrwałość roślin dość mała. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej średni. Odporność na zgniliznę twardzikową, choroby podstawy łodygi i czerń krzyżowych mniejsza od średniej, na suchą zgniliznę kapustnych średnia.

Reprezentant hodowcy: Monsanto Polska sp. z o.o.

■ Graf

Odmiana mieszańcowa

Plon nasion duży do bardzo dużego. Zawartość tłuszczu w nasionach

średnia, glukozyolanów powyżej średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej powyżej średniej. Masa 1000 nasion średnia. Rozwój roślin przed zimą – szybki. Zimotrwałość roślin dość mała. Rośliny dość wysokie, o dość małej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej nieco wcześniejszy od średniego. Odporność na zgniliznę twardzikową i suchą zgniliznę kapustnych średnia, na choroby podstawy łodygi i czerń krzyżowych mniejsza od średniej.

Reprezentant hodowcy: Monsanto Polska sp. z o.o.

■ Oriolus

Odmiana mieszańcowa

Plon nasion bardzo duży. Zawartość tłuszczu w nasionach mniejsza od średniej, glukozyolanów nieco powyżej średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej średnia. Masa 1000 nasion średnia. Rozwój roślin przed zimą przeciętny. Zimotrwałość roślin średnia. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia nieco wcześniejszy od średniego, dojrzałości technicznej średni. Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych, choroby podstawy łodygi i czerń krzyżowych średnia.

Reprezentant hodowcy: DSV Polska sp. z o.o.

■ Popular

Odmiana mieszańcowa

Plon nasion duży do bardzo dużego. Zawartość tłuszczu w nasionach większa od średniej, glukozyolanów poniżej średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej większa od średniej. Masa 1000 nasion poniżej średniej. Rozwój roślin przed zimą przeciętny. Zimotrwałość roślin duża. Rośliny średniej wysokości, o dość dużej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia

i dojrzałości technicznej średni. Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych, choroby podstawy łodygi i czerń krzyżowych średnia.

Reprezentant hodowcy: DSV Polska sp. z o.o.

■ Shrek

Odmiana mieszańcowa

Plon nasion bardzo duży. Zawartość tłuszczu w nasionach średnia, glukozyolanów powyżej średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej większa od średniej. Masa 1000 nasion powyżej średniej. Rozwój roślin przed zimą przeciętny. Zimotrwałość roślin dość duża. Rośliny średniej wysokości, o dość dużej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej średni. Odporność na zgniliznę twardzikową i czerń krzyżowych średnia, na suchą zgniliznę kapustnych mniejsza od średniej, na choroby podstawy łodygi większa od średniej.

Reprezentant hodowcy: Saaten-Union Polska sp. z o.o.

■ SY Alister

Odmiana mieszańcowa

Plon nasion średni. Zawartość tłuszczu i glukozyolanów w nasionach średnia. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej mniejsza od średniej. Masa 1000 nasion średnia. Rozwój roślin przed zimą przeciętny. Zimotrwałość roślin średnia. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia nieco wcześniejszy od średniego, dojrzałości technicznej średni. Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych, choroby podstawy łodygi i czerń krzyżowych średnia. Odmiana odporna na kiłę kapusty, w zakresie ras *Plasmodiophora brassicae* najczęściej występujących w Polsce.

Reprezentant hodowcy: Syngenta Polska sp. z o.o.

Tabela. Plon nasion oraz wyniki niektórych cech nowych odmian rzepaku ozimego wpisanych do krajowego rejestru w 2014 roku

Nazwa odmiany	Plon nasion		Zawar- tość tłuszczu	Martwe rośliny po zimie	Wyleganie
	dt z ha	% wzor- ca	% s.m.	%	
				2011/2012	
Wzorzec	46,0	100	47,3	41	18
Odm. populacyjne, śr.	45,8	100	48,1	25	18
Aixer	43,4	94	49,9	7	10
ES Valegro	47,0	102	48,6	33	20
Metys	44,4	97	46,7	36	18
Sidney	48,3	105	47,1	25	22
Odm. mieszańcowe, śr.	49,8	109	47,7	36	17
Arango	50,5	110	47,5	22	16
Argos	50,6	110	48,5	28	16
DK Exssence	50,4	110	48,2	59	20
Graf	49,2	107	47,2	63	23
Oriolus	50,6	110	47,1	44	18
Popular	50,3	109	49,4	16	13
Shrek	50,7	110	47,9	29	13
SY Alister	46,3	101	46,8	38	14
SY Polana	49,0	107	47,6	45	15
SY Samoa	49,2	107	47,4	28	20
SY Saveo	50,7	110	48,4	33	17
Trumpf	50,2	109	46,9	23	18

wzorzec: 2012 – Chagall, Pamela, Artoga, Visby, 2013 – Chagall, Monolit, Artoga, Visby

Plon nasion, zawartość tłuszczu oraz wyleganie – średnia z lat badań 2012 i 2013

Procent martwych roślin i wyleganie – większa wartość oznacza gorsze przezimowanie i większe wyleganie

■ SY Polana

Odmiana mieszańcowa

Plon nasion duży do bardzo dużego. Zawartość tłuszczu i glukozyolanów w nasionach średnia. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej większa od średniej.

Masa 1000 średnia. Rozwój roślin przed zimą szybki. Zimotrwałość roślin średnia. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej średni. Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę ka-

pustnych, choroby podstawy łodygi i czern krzyżowych średnia.

Reprezentant hodowcy: Syngenta Polska sp. z o.o.

■ SY Samoa

Odmiana mieszańcowa

Plon nasion duży do bardzo dużego. Zawartość tłuszczu w nasionach średnia, glukozyolanów powyżej średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej mniejsza od średniej. Masa 1000 nasion średnia. Rozwój roślin przed zimą przeciętny. Zimotrwałość roślin dość duża. Rośliny średniej wysokości, o dość dużej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej średni. Odporność na zgniliznę twardzikową i suchą zgniliznę kapustnych średnia, na choroby podstawy łodygi i czerń krzyżowych mniejsza od średniej.

Reprezentant hodowcy: Syngenta Polska sp. z o.o.

■ SY Saveo

Odmiana mieszańcowa

Plon nasion bardzo duży. Zawartość

tłuszczu i glukozyolanów w nasionach średnia. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej średnia. Masa 1000 nasion średnia. Rozwój roślin przed zimą przeciętny. Zimotrwałość roślin średnia.

Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej średni. Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych i czerń krzyżowych średnia, na choroby podstawy łodygi większa od średniej.

Reprezentant hodowcy: Syngenta Polska sp. z o.o.

■ Trumpf

Odmiana mieszańcowa

Plon nasion duży do bardzo dużego. Zawartość tłuszczu w nasionach mniejsza od średniej, glukozyola-

nów większa od średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej średnia. Masa 1000 nasion średnia. Rozwój roślin przed zimą przeciętny. Zimotrwałość roślin dość duża. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej średni. Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych, choroby podstawy łodygi i czerń krzyżowych średnia.

Reprezentant hodowcy: Saaten-Union Polska sp. z o.o.

Jacek Broniarz

Pracownia Badania WGO

Roślin Oleistych i Włóknistych COBORU

Adam Skórka

Inspektor COBORU DOO Zybiszów

Fot. Ewa Kutkowska, Agnieszka Siegel

DODR we Wrocławiu

